

vække Forvirring, og naar man kender, hvorledes Folk i Almindelighed se paa saadanne Forhold, ved man, at det let vilde blive saadan, at dersom en Mand vælger at aflægge Eden efter den ny Form, saa ville Folk spørge: Hvad er dette? Hvad Grund har han dertil? Er han Fritænkter eller særlig hellig, eller hvad er der i Vejen med ham, siden han ikke kan følge den almindelige Praksis? Og dertil kommer, at man saa kunde komme til at betragte disse forskellige Edsaflæggelser forskelligt, saaledes at man tillagde dem forskellig Værdi. Man mener altsaa ikke, det er heldigt at have de to Maader staaende ved Siden af hinanden. Det kunde man endda finde sig i, dersom det af en eller anden Grund var ønskeligt at beholde den gamle Edsaflæggelsesmaade, men det mener Udvalgets Flertal ikke. Det er efter vor Mening ikke heldigt her, hvor der er Tale om Løfteeden, at bevare den gamle Forsikringsmaade: Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord, og jeg gør opmærksom paa, at det, her er Tale om, er ikke om Edsaflæggelse i Retten, Vidneed og alt dette, det har Udvalget holdt ganske udenfor sine Betragtninger, det hører ind under Retsreformen. Her er kun Tale om Løfteed, Ed og Forsikring om at ville udføre et paalagt Hverv samvittighedsfuldt. Der mene vi, den gamle Edsformular er ganske særlig uheldig. I Virkeligheden er der jo en væsentlig Forskel. Ved en Vidneed er der kun Spørgsmaal om, at man skal tale Sandhed, der kan man nogenlunde sikre sig, at man ikke kommer galt af Sted, men hvor der er Tale om at udføre et overtaget Hverv samvittighedsfuldt, der kan jo i Virkeligheden det Tilfælde meget let indtræffe, at en Mand, der har overtaget et Embede eller en Bestilling, mener at have udført de og de Ting i god Tro, mener sig berettiget til at handle saadan og saadan, og bagefter bliver der en Retssag, og han bliver maaske dømt derfor og faar maaske Aar og Dag efter at vide, at han er Meneder, skønt han i Virkeligheden har handlet i god Tro. Der er denne gamle Forsikringsmaade om, at saa har han fraskrevet sig Gud og hans hellige Ord, uheldig. Dersom vi skulle gøre Alvor af, at naar han har svoret paa den Maade og faaet Dom for, at han har brudt sin Ed, har han fraskrevet sig Gud og hans hellige Ord, hvis vi ikke skulle gøre det hele til et Skin, saa er det en ganske betænkelig Sag. Der kan jo endogsaa være Tilfælde, hvor

en Mand, der skal handle samvittighedsfuldt, kan være nødt til at handle i Strid med Ordlyden i de Instrukser, han er gaaet ind paa. Jeg skal saaledes minde om, at i vor sidste Krig var der en Oberst, der havde faaet Ordre til at gaa der og der hen, og det var han altsaa forpligtet til. Saa hørte han Kanontorden i en anden Retning, og hans underordnede sagde, at han skulde gaa derhen. Nej, sagde han, det kunde han ikke, han var forpligtet til at gaa i den Retning, han havde faaet Ordre til. Det førte til, at vi tabte Slaget, og han fik at høre Bøbrejdelser, fordi han ikke havde handlet mod sin Ordre, fordi han ikke havde brudt sin Ed. Der kan komme det Tilfælde, hvor en Mand, der netop skal handle samvittighedsfuldt paa eget An- og Tilsvær, kan blive udsat for Beskyldninger.

Vi mene altsaa, at der er særlig Grund til at komme bort fra dette, naar der er Tale om Løfteed, og have stillet Ændringsforslag i den Retning. Se, der er to Slags Eder. Der er først de Eder, der foreskrives i den almindelige Lovgivning, naar Folk ere udnævnte til Vandsynsmænd, Jordboniteringsmænd osv. Den Ed, der der foreskrives, foreslaar vi ganske at afskaffe, og i Stedet indføre en Forsikring paa Ære og Samvittighed. Derimod kunne vi jo ikke afskaffe de i Grundloven foreskrevne Eder ved en almindelig Lov, og for dem foreslaa vi da at forandre Forsikringsmaaden, saaledes at den kommer til at lyde: „Det lover og sværger jeg paa Ære og Samvittighed“. Vi have paa den ene Side ment, at Udtrykket „sværge“ er tilstrækkeligt til at opfylde Grundlovens Krav om, at der skal aflægges Ed. Udtrykket „sværger“ er jo i Virkeligheden en Ed. Jeg skal minde om, at baade i Frankrig og i Italien lyder Formularen kun: „Jeg sværger“. Paa den anden Side er det af en saa neutral Beskaffenhed, at det neppe kan besvære nogens Samvittighed, og i det hele taget lægge vi ogsaa der Vægten paa Ordet Samvittighed. Det, vi ville i begge Tilfælde, er, at det, som skal være det bindende for vedkommende, er det, at han har sat sin Ære og Samvittighed i Pant. Jeg tror, det er urigtigt i alle Tilfælde, at Mennesker sværge ved noget udenfor dem selv, enten Himmelf eller Helvede. Man skal sværge ved sig selv, det vil sige, man skal sætte sin egen Personlighed i Pant paa, at man vil udføre Sagen samvittighedsfuldt og ret, og det er det, vi søge opnaaet ved vore For-